

УДОСКОНАЛЕННЯ БЮДЖЕТНОГО ПРОЦЕСУ В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ

Зміна акцентів в бюджетному процесі із переходом на стратегічне та середньострокове планування бюджету пояснює те, що управління бюджетними потоками на сьогодні стає орієнтованим не лише на виконання бюджетних зобов'язань [3].

Децентралізація – це можливість для територіальних громад забезпечити власний розвиток і зміцнити самодостатність. Водночас, світові практики переконують, що їй (децентралізації) у більшості випадків передувало проведення адміністративно-територіальної реформи, яке відбувалось в напрямі укрупнення територіальних громад, ключовими цілями якого є:

- потреба адаптації адміністративно-територіального устрою на базовому рівні для ефективного місцевого самоврядування і розвитку транспортної мережі;

- нівелювання ризиків, зумовлених демографічною кризою (у більшості країнах Європи впродовж тривалого періоду спостерігалося скорочення чисельності населення; цей чинник мав значний вплив на розвиток малих територіальних громад та вартість «одиниці» надаваної соціальної послуги);

- ефект масштабу та очікувана синергія від об'єднання [1].

Разом із цим, залишається ряд проблем щодо подальшого забезпечення бюджетної самостійності та фінансової незалежності місцевих бюджетів задля надання якісних суспільних послуг та ефективного функціонування бюджетної системи.

У контексті цього доцільним до початку широкомасштабної військової агресії росії на початку 2022 року було збільшення частки окремих загальнодержавних податків, які передаються до місцевих бюджетів, що мало б посилити їх фіскальну достатність, заохочувати місцеве самоврядування до розвитку економіки у контексті збільшення податкових надходжень; подальше реформування міжбюджетних відносин; упровадження комплексу заходів щодо погашення податкових боргів та недопущення їх у майбутньому; проведення постійного моніторингу динаміки діяльності бюджетоутворюючих підприємств, соціально-економічної ситуації та стану виконання основних показників соціально-економічного розвитку міст; залучення громадськості до моніторингу та контролю за рухом бюджетних ресурсів, тощо [2].

Хоча різні країни, які у свій час проходили реформу децентралізації, обирали свій шлях втілення, зустрічаючись на ньому з невдачами і проблемами, отримані як результат «дивіденди» значно більші. Україна в цьому напрямі лише починає рух. І утворені територіальні громади можна характеризувати як «слабкі». Проте вже зараз до рук органів місцевого самоврядування передано інструменти, завдяки використанню яких у майбутньому можна досягти економічного зростання та забезпечити самодостатність на довгострокову перспективу. Водночас обставини, які впливають на становлення територіальних громад в нашій країні, виняткові (пандемія, російсько-українська війна). Це не дає місцевому самоврядуванню, державній і регіональній владі «права на помилку», адже помилка може мати наслідком нівелювання перших вагомих результатів децентралізації. Відтак питання забезпечення самодостатності територіальних громад в кризових умовах актуалізується [1].

При цьому саме від подальшого розвитку децентралізації в більшій мірі залежить чи повернеться населення туди, де проживало до війни, чи відновиться ділова активність, чи відбудеться перехід до результативності та ефективності завдяки розповсюдженню нових технологій, створенню нових робочих місць, сприянню самозайнятості та зростанню продуктивності праці, євроінтеграції, ефективному використанню коштів, отриманих на відновлення території тощо [2].

Список використаної літератури:

1. Возняк, Г., Капленко, Г., Коваль, В. (2022). Децентралізація як основа зміцнення фінансової самодостатності та розвитку територіальних громад. Економіка та суспільство, (42). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-42-24>
2. Ломачинська І. А., Чуркіна І. Є. Децентралізація місцевих бюджетів в Україні: виклики в період війни. Режим доступу: <http://dspace.onu.edu.ua:8080/handle/123456789/33854>
3. Роменська, К. (2022). Стратегічні та середньострокові орієнтири формування та спрямування фінансових потоків у бюджетному процесі. Підприємництво та інновації, (23), 120-123. <https://doi.org/10.37320/2415-3583/23.20>